

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-01-17

Diarienummer N165-0701/21

Handläggare

Erika Olofsson, Mari Levin

Telefon: 031-365 00 00

E-post: erika.olofsson@socialsydvast.goteborg.se

Svar på remiss om Förslag till Göteborgs Stads handlingsplan för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen, 2022–2025

Förslag till beslut

1. Socialnämnd Sydväst tillstyrker Göteborgs Stads Handlingsplan för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen, 2022–2025.
2. Socialnämnd Sydväst översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Socialnämnd Sydväst förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Socialnämnd Sydväst har fått en remiss från kommunstyrelsen med ett förslag till Göteborgs Stads Handlingsplan för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen. Planen föreslås gälla för perioden 2022–2025.

Socialnämnden uppmanas att tillstyrka, avstyrka eller välja att inte ta ställning. Socialnämnden har fått uppskov och sist svarsdag är därmed 7 februari.

Förvaltningen föreslår att nämnden ska tillstyrka förslaget till handlingsplan.

Förvaltningens synpunkter i korthet:

- Tyngdpunkten i arbetet bör enligt forskning vara främjande, förebyggande och tidiga insatser.
- Planen fyller, trots sitt fokus på de senare/åtgärdande delarna i preventionstriangeln, ändå en viktig funktion för att skapa en enhetlighet i arbetet.
- Planen bör ha ett tydligare fokus på kunskap, utvärdering och påvisade effekter.
- Lägg ihop denna handlingsplan med handlingsplanen för att inga områden ska vara utsatta 2025 samt infoga ett antal befintliga uppdrag för att skapa en helhet.
- Insatserna innebär ökade kostnader för Socialnämnd Sydväst.
- De ekonomiska konsekvenserna för några insatser är oklara.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Brottslighet i alla dess former kostar pengar. Om handlingsplanens mål uppfylls kommer detta att få positiva ekonomiska effekter både för staden och dess invånare.

Planen kommer att innebära kostnader för socialnämnd Sydväst. Nedan beskrivs de insatser som innebär betydande kostnader eller är svåra att bedöma med den information som finns i planen.

Insats 1:2 beskriver att samtliga nämnder och styrelser ska delta i myndighetsgemensamma insatser mot organiserad brottslighet. Eftersom planen inte beskriver vad nämnderna konkret ska göra kan förvaltningen inte bedöma eventuella kostnader för socialnämnd Sydväst.

Insats 2:1 innebär att kartlägga de egna verktygen i arbetet med att stoppa gängkriminalitet och rekrytering för att skapa en gemensam verktyglåda. Kartläggningen ska följa en matris som innefattar rekrytering till kriminella gäng, struktur på gäng, otillåten påverkan, ekonomi, kontroll, lokaler, bidrag, tillsyn, etc. Förvaltningen bedömer att det är en omfattande insats som kommer att kräva tid och personalresurser utöver befintlig personal.

Insats 2:4 innebär att staden ska implementera nationella BRÅ:s metodstöd för att motverka parallella samhällsstrukturer. Metodstödet blir klart sommaren 2022. Förvaltningen kan därför i dagsläget inte bedöma arbetsinsats eller eventuella kostnader för socialnämnd Sydväst men räknar med sannolikt ökade arbetsuppgifter.

Insats 2:6 ska förbättra metodstödet och säkerställa att strukturerade risk- och behovsbedömningsmetoder används inom SSPF, sociala insatsgrupper (SIG) och avhopparverksamhet. Förvaltningen konstaterar att det finns ett brett utbud av metodstöd. De innebär en ständig kostnad för utbildning av ny personal och kräver årligen förnyad licens.

Insats 3:1 ska implementera metoden Group Violence Intervention (Sluta skjut). Enligt stadsledningskontorets utredning bör respektive socialnämnd allokera 25 % av en tjänst för arbete enligt metoden. Troligtvis tillkommer även kostnader för fler beviljade insatser för personer som vill lämna kriminalitet.

Insats 3:3 innebär att sociala insatsgrupper (SIG) ska införas i samtliga stadsområden. Socialnämnd Sydväst har inte SIG idag och ett införande skulle innebära kostnader för socialnämnd Sydväst.

Sammantaget innebär handlingsplanen kostnader som är svåra att hantera inom befintlig budgetram och som därför kräver resursförstärkning.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Att minska nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen är viktigt. Det finns exempel på när kriminella gäng i perioder och i olika grad tagit över det

offentliga rummet i områden där de är verksamma. Boende i staden ska inte behöva vara rädda för att gå ut och vistas i det offentliga rummet, delta i föreningsliv, bedriva verksamhet i staden eller arbeta i offentlig förvaltning.

Barn och unga ska känna sig trygga i sin stad oavsett var de växer upp. Rekrytering till kriminella nätverk sker i allt lägre åldrar och både genom aktiv rekrytering och indirekt rekrytering där en del barn gradvis glider in i kriminalitet som en följd av att de har ett antal riskfaktorer i sin livssituation i kombination med att de bor i ett område där kriminella grupperingar har sin bas. Inga barn ska behöva utsättas för detta.

En effektiv implementering av planen förväntas få positiva effekter utifrån den sociala dimensionen. De positiva effekterna gäller både invånare i utsatta områden och i staden som helhet.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2022-01-31

Bilagor

1. Förslag till Göteborgs stads Handlingsplan för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen, 2022–2025.
2. Indikatorer till Göteborgs stads Handlingsplan för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen, 2022–2025.

Ärendet

Socialnämnden Sydväst har fått en remiss från kommunstyrelsen med ett förslag till Göteborgs Stads Handlingsplan för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen. Socialnämnden har fått uppskov och sista svarsdag är därmed 7 februari.

Beskrivning av ärendet

Handlingsplanen syftar på lång sikt till att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utveckling av parallella samhällen. På kortare sikt, fram till år 2025, är målet med handlingsplanen att minska nyrekrytering, gängkriminalitet och förekomsten av parallella samhällen i Göteborg.

Socialnämnderna står tillsammans med andra nämnder/styrelser som ansvarig för att genomföra samtliga av de elva insatserna i planen. Socialnämnden har inte ålagts samordningsansvaret för någon av insatserna, men i en av insatserna beskrivs att socialnämnden ska samordna berörda nämnder och styrelser i sitt stadsområde.

Planen föreslås gälla för perioden 2022–2025.

Förvaltningen ger inledningsvis några övergripande synpunkter på planen. I övrigt ges synpunkter i den remissmall som stadsledningskontoret har skickat med.

Övergripande synpunkter

Detta tjänsteutlåtande är skrivet utifrån följande utgångspunkter som har sin grund i forskning:

- Tyngdpunkten i arbete för att motverka kriminalitet bör vara främjande och förebyggande. Insatser för enskilda individer bör därför sättas in i ett tidigt skede och rikta sig till individer som uppvisar riskfaktorer.
- Det är svårt och kostsamt att vända utvecklingen för en ungdom eller vuxen som redan befinner sig i kriminalitet.

Förvaltningen bedömer att planen, trots att den inte är främjande och förebyggande, fyller en viktig funktion. Staden behöver arbeta på flera fronter och det behöver finnas en struktur och en enhetlighet för de insatser som återfinns i de övre/senare stegen i preventionstriangeln. Med ovanstående utgångspunkter blir det dock extra viktigt att planen har ett fokus på kunskap, utvärdering och påvisade effekter.

Det är viktigt att skapa en överblickbar struktur och en röd tråd i arbetet med frågorna som rör kriminalitet, kriminella gäng, parallella samhällssystem och utsatta områden. Förvaltningen föreslår därför att infoga de uppdrag i budget 2022 (samt två som givits utanför budget) som har samma mål som denna handlingsplan. Dessa listas i remissmallen. Förvaltningen föreslår även att denna handlingsplan läggs ihop med Handlingsplanen för att inga områden ska vara utsatta 2025 (som nämnden enligt tidigare remissvar avstyrkt och anser bör omarbetas).

Besvaras av alla remissinstanser

Fråga	Kommentar/bedömning
Bedöms handlingsplanens insatser bidra till ett samordnat arbete med helhetsperspektiv för att stoppa gängkriminalitet och nyrekrytering till kriminella nätverk?	Svar: Till viss del. Kommentarer på enskilda insatser: 1:1 Förvaltningen är positiv till att stärka samordningen centralt och lokalt men har svårt att se på vilket sätt den föreslagna samordningsfunktionen skiljer sig från nuvarande samverkan. Det behövs en beskrivning av hur organisationen ska se ut. 1:2 Förvaltningen är positiv till att delta i myndighetsgemensamma insatser mot organiserad brottslighet. Det kommer dock att krävas kompetensutveckling för medarbetare i förvaltningen.
Bedöms handlingsplanens insatser bidra till ett kunskapsbaserat arbete och en välgrundad kompetens?	Svar: Till viss del. Kommentarer på enskilda insatser: 2:1 Förvaltningen är positiv till att inventera verktyg utifrån en metodmatris. Förvaltningen påtar dock att inventeringen i sig inte genererar tillräckligt med värde. Förvaltningen föreslår därför att lägga till tre steg; 1. Värdera metoderna som kartlagts utifrån forskning och effekter. 2. Bedöma kompetensutvecklingsbehov utifrån de metoder som kartlagts. 3. Genomför erfarenhetsutbyte inom staden utifrån kartläggningens resultat. 2:2 Förvaltningen är positiv till att använda cylindern modellen eftersom det kommer att underlätta samverkan med polisen. Förvaltningen anser dock att planen behöver kompletteras med ett resonemang om hur kartläggning kan ske inom ramen för gällande sekretessregler både inom staden och mellan stad och polis. 2:4 Förvaltningen konstaterar att målet om att minska parallella samhällssystem per automatik blir ottydligt eftersom begreppet är vagt och det finns lite data om fenomenet. Förvaltningen instämmer dock i att det är viktigt att motverka de negativa följder som tillskrivs parallella system och anser därför att den något problematiska målformuleringen ändå är godtagbar. Förhoppningsvis kan BRÅ:s kommande metodstöd ge mer kunskap. Förvaltningen är därför positiv till att använda metodstödet men behöver avvakta tills

Besvaras av alla remissinstanser	
	metodstödet är klart för att kunna värdera om det är tillämpligt i Sydväst. 2:6 Förvaltningen instämmer i att standardiserade bedömningsinstrument är viktiga. De instrument som används idag är dyra i licenser och löpande utbildning. Arbetet med instrumenten har inte kunnat upprätthållas i perioder med sämre ekonomi. Förvaltningen önskar därför att staden ser över olika alternativ för att minska sårbarheten; exempelvis gemensamt bedömningsinstrument i hela staden eller att skapa ett eget evidensbaserat instrument.
Bedöms handlingsplanens insatser bidra till ett ökat fokus på målgruppen gängkriminella och de som riskerar att rekryteras till kriminalitet?	Till viss del. Kommentarer på enskilda insatser: 3:2 Förvaltningen är medveten om narkotikahandelns betydelse för gängkriminalitet. Förvaltningen anser dock att planen behöver beskriva <u>på vilket sätt</u> mätningarna av förekomst av narkotika i avloppsvattnet ska användas för att uppnå planens mål. 3:3 Förvaltningen är positiv till att införa SIG under förutsättning att det finns uppföljningar nationellt eller i staden som visat positiva effekter för individerna. Förvaltningen önskar även ett förtydligande kring vilket åldersspann som SIG bör omfatta.
Hur ser ni på handlingsplanens genomförbarhet och relevans utifrån de behov och de utmaningar staden gemensamt står inför?	
Ytterligare kommentarer? (formalia, definitioner, indikatorer, behov av underliggande styrande dokument etc.)	Lägg till ett avsnitt som handlar om metoder för att motverka kriminell utveckling. Avsnittet ska innehålla en kortfattad beskrivning av forskningen kring metoder samt att det finns nationella kunskapsstöd som staden bör använda. I avsnittet ska inte enskilda metoder beskrivas eller rekommenderas. Lägg till Socialstyrelsens kunskapsstöd <i>Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott</i> under rubriken Stödjande dokument. Indikatorn "Minskat antal individer i cylinderns kategori D mellan åren 2022 och 2025" kommer inte att ge ett korrekt resultat. Varken polisen eller staden har i

Besvaras av alla remissinstanser

	dagsläget kunskap om antalet individer i D-kategorin. Eftersom den första mätningen över hela staden kommer att göras 2022 och är förknippad med en hel del svårigheter kommer antalet individer 2022 att bli en fingervisning snarare än en korrekt siffra. Det blir därför inte en korrekt före–eftermätning 2022–2025. Med tiden kommer dock mätningen att utvecklas och resultatet bli mer tillförlitligt.
--	--

Besvaras endast av nämnder/styrelser

Fråga	Kommentar/bedömning
Förfogar nämnden/styrelsen över ytterligare relevanta ansvarsområden för att bidra till arbetet?	
Nämnd som utpekas samordningsansvar: Vilka förutsättningar har nämnden för att hantera detta?	Socialnämnd Sydväst har inte ålagts samordningsansvar för någon av insatserna.
Har nämnder/styrelser ytterligare förslag på åtgärder inom föreslagna fokusområden som kan bidra till att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen?	Fokusområde 2: Komplettera insats 2:1 med tre ytterligare steg: 1. Värdera metoderna som kartlagts i insats 2:1 utifrån vilken grund de har i forskning/kunskapsstöd samt vilka effekter de haft nationellt och i staden. 2. Bedöm kompetensutvecklingsbehov i staden utifrån de metoder som kartlagts i insats 2:1. Kompetensutvecklingsbehovet bör värderas utifrån forskning och befintliga nationella kunskapsstöd. 3. Genomför erfarenhetsutbyte inom staden utifrån de metoder som kartlagts i insats 2:1. Med de föreslagna kompletteringarna blir detta en omfattande insats som kräver ett aktivt och handfast samordningsansvar. I förlängningen kommer det att krävas en samordning av kunskap som är kontinuerlig och inte avgränsas till denna specifika insats 2:1. Det krävs också att socialförvaltningarna kan vara en del av den evidensbaserade praktiken genom att få utrymme och resurser att dokumentera, följa upp, värdera och utveckla de insatser som pågår. Fokusområde 3: Lägg till nedanstående fem uppdrag som insatser i planen. Dessa uppdrag har getts till förvaltningen det senaste året. Formuleringarna i uppdragen kan behöva bearbetas innan de läggs in i planen för att följa

Besvaras endast av nämnder/styrelser

	samma konkretiseringsnivå som övriga insatser. Själva genomförandet i varje insats måste föregås av genomgång av forskning och erfarenhet från andra kommuner. 1. Utöka uppsökarverksamheten för att fånga upp barn och unga som har eller riskerar att hamna i kriminella gäng. 2. Erbjuder interaktiva föräldramöten, i stadens utsatta områden i syfte att förebygga och förhindra att deras barn dras in i kriminalitet. 3. Socialnämnderna får i uppdrag, tillsammans med grundskolenämnden, att erbjuda fördjupade utbildningsinsatser till föräldrar, i utsatta områden, vars barn befinner sig i kriminella miljöer, för att kunna bryta mönstret. 4. Socialnämnderna Nordost, Sydväst och Centrum får i uppdrag att planera och implementera modellen insluss enligt pilotprojekt från socialnämnden Hisingen. 5. Avhopparverksamhet/särskild avhopparverksamhet i socialnämnd Centrum (uppdrag och senare inskrivet i reglemente) Lägg även till en insats som handlar om att kvalitetssäkra och likrikta arbetet i staden utifrån Lagen om unga lagöverträdare. Förvaltningen saknar två viktiga perspektiv i planen; anhörigperspektivet och betydelsen av ett tillitsstärkande arbete. Gängkriminalitet får följder för hela familjen som dessutom är viktig för att bryta en pågående eller begynnande kriminell bana. Samtidigt är det allt för många insatser som inte kommer till stånd för att tillit saknas. Exempelvis leder bristande tillit till att föräldrar nekar till att skriva på samtycke i SSPF. Utan samtycke kan inte information delas eller insatser genomföras. Ett tillitsstärkande arbete är därför en viktig grund för att kunna komma vidare. Detta är en välkänd utmaning som behöver adresseras i planen.
Ser ni någon särskild utmaning avseende implementering av handlingsplanen i er egen verksamhet? Om så är fallet, var ser ni störst behov av central samordning och stöd?	

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen anser att handlingsplanen har en del brister och oklarheter. Förvaltningen bedömer ändå att handlingsplanen med de kompletteringar som förvaltningen föreslår utgör ett bra steg på vägen för att uppnå målen. Förvaltningen förslår därför att tillstyrka planen.

Beslutet ska skickas till:

Kommunstyrelsen.

Lotta Wikström

Avdelningschef

Annika Ljungh

Förvaltningsdirektör

Referenser: SSPF är ett samverkansforum mellan Skola, Socialtjänst, Polis och Fritid för barn och ungdomar 12–18 år i riskzon för kriminalitet eller drogmissbruk.